Corporalitate şi nihilism în proza lui Gheorghe Crăciun

Anca DUMITRU

Universitatea „Transilvania" din Braşov, Facultatea de Litere
"Transilvania" University of Brasov, Faculty of Letters
Personal e-mail: marrygorounds@yahoo.com

Corporality and Nihilism in Gheorghe Crăciun's Prose

The paper explores the relation between corporality and nihilism in Gheorghe Crăciun's prose. As a landmark of his work, the binary mechanism of corporality and writing implicitly relates to the idea of nihilism which pervades through Crăciun's worldview. The intricate and insecure balance between the body and the text, as two essential existential sequences, consists in a continuous delusive pursuit of gaining new manifestations. While the body seems to defy description, it never ceases to inhabit the text. The text struggles to achieve its own corporality, but it fails, as it persists to exist in its imponderable shape. The permanent confrontation between the body and the text is grounded on the idea of nihilism as chance1, a ceaseless effort of redefining and reevaluating the world.

Keywords: corporality, nihilism, writing, body, senses

În proza lui Gheorghe Crăciun, corporalitatea constituie un reper care se află în permanentă relație cu litera, într-un balans de forțe inegale. În timp ce corpul nu se lasă transpus în literă, litera caută să își adjudece propria corporalitate. De ambele părți, efortul se dovedește futil, pentru că trupul nu va înceta să reprezinte indicibilul, iar litera nu va dobândi decât, cel mult, forma unei *frumoase fără corp*. În modalitatea de asumare a acestui joc de corporalități identific o viziune a nihilismului asumat ca *chance*, care presupune voința de însușire a unui necontenit efort de luciditate și de (re) valorizare. Deşi pare că se manifestă doar în subsidiarul relației corp-literă, cred că această atitudine animă și fundamentează în ansamblu proza lui Gheorghe Crăciun.

Pentru că viziunea nihilismului este, în cazul de față, implicit legată de relația dintre corp și literă, voi face un scurt excurs cu privire la raportul care se stabilește între cele două *ordini*, corporal și scriptural, în terminologia lui Culianu *readings of the body*. Proza lui Gheorghe Crăciun se distinge, în primul rând, prin hiperacuitatea simțurilor și prin conștiința propriei corporalități. Autorul optzecist este un scriitor care notează *pe viu*, folosindu-se de corpul său ca de mecanismul unui seismograf care înregistrează undele și intensitatea *curenților multipli* venind dinspre lume înspre literatură[2]. În *Trupul ştie mai mult*, transpare o acceptare a derizoriului și a perisabilității propriului corp, nicidecum fantasma unui corp pur. În ciuda unui cotidian resimțit ca fiind deiluzionant, realitatea nu este trecută prin filtrul unei suferințe. Din contră, în realitate eul se instalează cu intenția de a sonda cât mai mult în dimensiunea senzorială: „Caietele mele pline de notații inconsecvente ascund în conținutul lor o nevoie de realism. Cum altfel să explic plăcerea însemnărilor mele zilnice, referirea frecventă la coordonatele empirice ale vieții mele, notarea activităților și acțiunilor?" (Crăciun, 1993b, 27).

Un prim raport care se stabilește între scris și trup este acela de suprimare, căci, în timp ce scrie, autorul, în loc să se exprime pe sine, se suprimă sau are necontenit această senzație. Cuvintele nu sunt apte să capteze nici măcar sumar semnificațiile sinelui, pentru că ele țin de o altă materialitate, aceea a literei, a conceptualului: „Cu cât spun mai multe cuvinte, cu cât sunt mai mult în stare

să fac fraze complicate, cu atât fug mai mult de mine." (Crăciun, 2006, 7). Departe de a reprezenta o ilustrare, o clarificare a sinelui, scrisul ar constitui, mai degrabă, un demers care nu neapărat încifrează, ci disipează ființa până la irecognoscibil și anulare. Prin efortul de a fi transpus în literă, trupul este suprimat, scrisul devenind o „activitate care depersonalizează" (Crăciun, 2006, 30). Litera nu dezvăluie, ci denaturează. Iată paradoxul scrisului, al cuvântului: cu cât eul, deci și trupul, caută să se exprime pe sine, cu atât acesta eșuează. Există aici o incongruență insurmontabilă între limbaj și eu: „Ceea ce povestim sau descriem este tot timpul imprecis și insuficient. Limba e mult inferioară vieții" (Crăciun, 1993a, 43-44). Deficitul de expresie al limbajului determină falsificarea, lipsa autenticității sale în raport cu viața. Literatura ar reprezenta așadar un efort sisific de a transfera mărcile corporalului (și nu numai) într-un spațiu cu o materialitate distinctă căreia îi lipsește instrumentarul adecvat acestui efort ilustrativ.

Atât corporalul cât și scripturalul sunt entități în interiorul cărora cu greu se poate opera. Tocmai pentru că trupul ține de domeniul incontrolabilului, indicibilului, el constituie, în fond, o invenție a minții: „Când vorbim despre el și despre trăirile lui, corpul nostru există grație imaginarului lingvistic. [...] subiectivitatea ta nu se exprimă, ci se inventează." (Crăciun, 1993b, 13) Eul, la fel cum a inventat limbajul și cum continuă să inventeze în și prin el, își plăsmuiește propriul trup. În/ prin limbaj, corpul se instalează, deși litera este un teritoriu inadaptabil unei fidele reprezentări a percepțiilor, a corporalului. Iar, dacă omul a inventat limbajul pentru a se exprima, a creat, cu siguranță, un mecanism incomplet, defectuos, incapabil să reproducă trăiri, senzații etc. Cu alte cuvinte, limbajul, mai degrabă, plăsmuiește decât exprimă. De aceea corpul, când intră în contact cu limbajul, începe să țină el însuși de domeniul născocirii, fabulației. Astfel, corpul devine, de fapt, o dublă necunoscută. El este imaginat în/ prin literă, dar și imaginar, pentru că niciodată cunoașterea propriului corp nu va deveni absolută, completă (cel puțin din punct de vedere anatomic), litera încercând să metamorfozeze corpul în ceva asemănător cu ea însăși: „Corpul e ceea ce încearcă să se opună limbajului, iar gândirea e aceea care încearcă să transforme corpul într-o suprafață uscată de cuvinte" (Crăciun, 2006, 147). În literă se pierd semnificațiile corporalului, ea putând doar spera la o eventuală identificare cu corpul. Însă materialitatea organicului nu va putea fi decât vag evocată prin intermediul unor semne imanent difuze. Din această opoziție a celor două *ordini* ale existenței se naște esența literaturii (Crăciun, 1999).

Deoarece în interiorul său corpul conține rațiunea și sufletul, el nu mai este exclusiv o premisă a literaturii: „Când spun «*trup*», nu mă gândesc numaidecât la constituția mea anatomică, la fiziologie sau miracolul biologic al existenței. Trupul este gura vorbitoare, mâna, mișcarea, clipirea pleoapei, sufletul, senzațiile, prezența gândului, emoția, tăcerea cărnii, acea interioritate rațională și viscerală din care se naște limbajul" (Crăciun, 1993a, 331-332). Dualismul platonician este astfel reformulat, deoarece trupul reprezintă ansamblul acestor aspecte, nu doar senzație, doar fiziologic, doar rațional. Literatura pornește în căutarea propriului trup, care își ascunde semnificațiile profunde. Astfel, corpul se află la baza cunoașterii și implicit a literaturii, căci el rămîne filtrul prin care realitatea ajunge în minte, și de acolo în literă. Nu este întâmplător că Gheorghe Crăciun face din trup una din temele centrale ale prozei sale, preocuparea pentru corporal motivându-se tocmai prin această viziune a corpului ca fundament al cunoașterii, ca bază fiziologică a raționalului:

„A fost pentru mine un șoc să descopăr că Roland Barthes privește stilul ca pe un produs de origine biologică, «elaborat la limita dintre trup și lume», ca pe «o voce decorativă a unui trup necunoscut și secret», să aflu că, și mai radicală decât autorul *Gradului zero al literaturii*, Julia Kristeva afirmă pur și simplu că «e nevoie de un corp aparte, de un raport intersubiectiv intens, un raport particular cu limbajul, pentru a crea un nou stil»" (Crăciun, 1993a, 332).

Legătura dintre literatură și pulsațiile organismului uman este indubitabilă pentru cei doi teoreticieni invocați mai sus. Astfel devine și pentru Gheorghe Crăciun. Eul face această descoperire, are această revelație târzie, dar în urma căutării prin literă. Până la urmă, experiența scrisului ajunge să îl învețe ce/ cum este trupul în raport cu litera, cunoașterea trupului fiind recuperată prin intermediul literaturii: „Trupul tău locuiește într-un mod natural în cuvintele tale, deși nu orice vorbitor este în stare să se exprime în așa fel, încât să își arate cât de personală este această locuire" (Crăciun, 1993b, 85). Literatura conține urme ale trupului, pentru că acesta se manifestă în limbajul fiecărui om, cu conștiința sa ori nu. Mărcile corporalului în literă constituie, așadar, un aspect universal al limbajului. Ar exista, după autorul brașovean, chiar și anumite grade ale locuirii trupului în limbaj. Este greu de imaginat însă cum ar putea acestea să fie estimate, dar probabil nu măsura în care trupul este prezent în limbaj este relevantă, ci simplul, dar nu și întotdeauna evidentul, fapt că limbajul este locuit de corp. Totuși, distincția dintre corpul real și cel imaginar se menține, căci: „Literatura își dorește corporalitatea, luptă să și-o câștige. (...) Ea îi pune omului în față frumosul, frumusețea, dar nu-i va putea arăta niciodată realitatea acelei frumuseți care nu poate fi îmbrățișată, ci numai privită." (Crăciun, 1993b, 37). Presupusa corporalitate a literaturii rămâne totuși o iluzie, literatura constituindu-se într-o frumusețe impalpabilă, abia intuibilă. Trupul de neatins al *frumoase fără corp* se distinge de prezența corpului celui care scrie literatură, dar se inspiră întotdeauna din modelul acestuia. Corpul devine, astfel, subiect și obiect al literaturii.

Cunoaşterea printr-o acuitate senzorială şi analitică aspirantă la exactitatea unei cercetări ştiinţifice este o marcă a prozei lui Crăciun. Eul sondează mereu în valenţele cele mai fine ale percepţiei, vrea să cunoască nu numai ce se petrece în jurul său, ci şi ceea ce se întâmplă cu simţurile sale, fie că sunt imprecise sau par dereglate. Pentru a concilia scripturalul şi corporalul, permanentul demers de explorare se dezvoltă în două sensuri, fiind orientat atât către realitate, cât şi către literatură. Preocuparea pentru scris problematizează nu doar pe marginea expresivităţii limbajului, ci pune sub semnul întrebării rostul literaturii în sine, sfârşind deseori şi în constatarea inutilităţii, a monotoniei sale implicite, imuabile: „Scrisul a început să mi se pară o îndeletnicire atât de lipsită de sens şi de plictisitoare, încât singurul lucru care m-ar mai putea salva ar fi să scriu o carte scârboasă."(Crăciun, 2006, 10). Scrisul pare să fi avut odinioară un sens bine determinat, dar acum a devenit o activitate anostă, impregnată de irelevanţă.

Pornind de la premisa trupului ca fundament al literaturii, aşa cum susţin Roland Barthes şi Julia Kristeva, Crăciun caută să dea corporalitate literei. Apare aici ideea unui joc de corporalităţi: una care deţine o formă, indicibilă şi alta care încearcă să fie conturată. Dar cum se poate conferi literaturii ceea ce este al corpului? Cum, dacă ele ca formă de manifestare sunt fundamental distincte? „Devine (...) corpul idee, se transformă el în gândire?"(Crăciun, 2006, 35). Aceste aspecte, în stadiul lor de întrebări, reprezintă un fragment semnificativ din problematica largă pe care o lansează destul de explicit nu numai *Trupul ştie mai mult*, ci şi literatura lui Gheorghe Crăciun în ansamblul său. Pendularea între certitudine şi incertitudine caracterizează cel mai bine jurnalul *Trupului...*, tocmai pentru că trupul ştie mai mult şi nu vrea sau nu poate să se comunice: „Nu mai vreau ca scrisul să sugă din carnea mea viaţă (...) să respire pentru mine" (Crăciun, 2006, 18). Scrisul nu este decât un substitut, un consumator indezirabil al vieţii. În loc să transpună corporalul în literă, scrisul devine o activitate care devitalizează, extenuează trupul.

În timp ce litera este supusă eşecului de a surprinde corporalul şi de a dobândi propria sa corporalitate, interesul pentru trup, mărturisit alteori, în primele sale volume, dispare: „Trupul nu mai înseamnă aproape nimic. Nu mă mai fascinează ca pe vremuri. Hipersensibilitatea mea s-a pierdut. Am devenit mai dur, mai abstract, mai teoretic, mai uscat. Viaţa fuge de mine." (Crăciun, 2006, 12). Există o diferenţă de câteva pagini între aceste două fragmente care, pe rând, deplâng desubstaţializarea corpului sau dispariţia interesului pentru el. Păstrând acelaşi spirit al certitudinii de moment Crăciun susţine: „E o inepţie să faci literatură şi e o inepţie să crezi că ceva poate fi înţeles." (Crăciun, 2006, 18) Chiar şi această afirmaţie susţinută cu fermitate este, în sine, un act, un efort de cunoaştere, care denotă nu doar o permanentă preocupare pentru problematica literaturii, ci și o atitudine de a reevalua permanent sensul și valoarea unui anumit obiect. Crăciun sugerează că a crede în puterea literaturii de a clarifica lucrurile este o amăgire, o absurditate, deoarece corpul nu s-ar lăsa înţeles, nu s-ar lăsa cuprins în cuvinte, logica sa fiind străină, distinctă şi neadecvată. Cuvintele au, cel mult, potenţialul de a lansa supoziţii asupra esenţei corpului, dar nu neapărat asupra aceleia anatomice. „Da, sentimentul că trupul meu e altceva, o altă realitate (am vrut să spun *construcţie*) decât îmi arată anatomia, l-am avut" (Crăciun, 2006, 19). Durerea și decăderea par să fie o poartă de acces către anumite semnificaţii, dar nu neapărat spre cele pe care le ascunde trupul: „Nu înţeleg nimic decât prin durere şi degradare. (...) Am vorbit deseori despre trup ca despre ceva invulnerabil, departe de pozitivismul anatomic, ca despre un dat misterios care se prezintă conştiinţei într-o deschidere continuă, stranie, imposibil de cuprins în totalitate. Trupul este, de fapt, indicibilul." (Crăciun, 2006, 19-20). Există totuși o certitudine mărturisită: trupul scapă limbajului. De aceea „scrisul este thanatic (...) ceva de după viaţă, este încercarea altei vieţi, decorporalizate" (Crăciun, 2006, 33). Corpul din pagină este „un surogat, o fantasmă" (Crăciun, 2006, 33). În timp ce corpul este indicibilul, dar şi perisabilul, arta devine durabilă tocmai datorită materialităţii, corporalităţii sale distincte: „Tot ceea ce poate fi oprit în loc, prin scris sau mediaţie, iese din perisabil." (Crăciun, 2006, 60) Se poate deduce de aici că şi corpul, dacă ar putea fi *oprit* prin scris, ar ieşi din perisabil. Această idee a *artei ca monument* o explorează şi Vattimo (1993, 72-74). Arta poate deveni vesta de salvare a corpului în faţa morţii. Însă condiţia ca acest lucru să se întâmple cu adevărat este aceea de a corespunde scrisului, celui căruia trupul îi scapă. Integrarea în literă a corpului, identificarea cu limbajul nu e altceva decât o iluzie.

Nu este o noutate interesul pentru empiric în proza lui Gheorghe Crăciun. Una dintre aserţiunile din *Trupul ştie mai mult*, leagă exact empiricul de noutate: „Totul s-a întâmplat demult. Totul a fost spus demult. Totul se repetă. Nici o noutate nu mai e cu putinţă. Nouă este întotdeauna experienţa *ta*." (Crăciun, 2006, 61). Experienţa individuală nu constituie numai o noutate, ci şi cea mai intimă experienţă. Este interesant de observat ce semnificaţii dobândeşte aceasta, având în vedere statutul esenţial al corpului, ca premisă a literaturii: „Totul se poate face oricând praf şi pulbere pentru că totul este de la bun început praf şi pulbere. Fiecare om trăieşte cu iluzia că el va putea depăşi ceea ce prin natura lucrurilor este de nedepăşit." (Crăciun, 2006, 138).

Nihilismul eului prozei lui Gheorghe Crăciun devine evident. Conştiinţa nonsensului, deşertăciunea vieţii şi a morţii scot la iveală luciditatea în faţa unor problematici care înglobează și depășesc ca amploare spațiul literar. Din modul în care Crăciun se raportează la corporalitate prin scris și invers, la literatură prin corp, din această dinamică necontenită a inceritudinilor și interogațiilor,

derivă o viziune nihilistă. Lipsa valorilor absolute este percepută ca „chance" pentru că „nihilistul deplin e acela care a înțeles că nihilismul este acea chance (unica) a sa" (Vattimo, 1993, 21), o șansă a libertății. „Sunt o ființă plantată între lucruri. Cu ce scop?" (Crăciun, 2006, 188). Scopul, privilegiul este chiar de a trăi această „chance", deși prin asta realitatea continuă în derizoriul ei: „Realitatea aceasta imediată (ceasul, calendarul, ziarele) care îmi spune că totul e deșertăciune. Uneori zilele mele sunt energii, tensiuni, explozii ale gândirii și simțirii care nu mai țin seama de contingent. Sunt situații în care știu precis că ceea ce fac e pentru toată viața și atunci mă simt mult deasupra trupul meu fizic." (Crăciun, 200, 151). Renunțarea la „trupul fizic" poate însemna moartea. Crăciun remarcă o continuitate a contingentului, o repetare a lui. Deșertăciunea nu dispare, decât odată cu trupul, căci el este baza contactului cu realitatea, iar moartea este o certitudine, deși eul are iluzia nemuririi: „Și eu care credeam că. De fapt, oricare alt om credea că. Nu există individ care să nu fi avut o vreme convingerea că e nemuritor și inconștiența de a se purta ca un nemuritor." (Crăciun, 2006, 200). Dacă eul își permite o asemenea atitudine inconștientă față de moarte, este interesant de observat cum își imaginează acesta viața raportată indirect la certitudinea dispariției: „Ne zbatem disperați între știință și intuiție, între logică și revelație. Dar marea revelație nu vine niciodată. (...) De fapt, nu există știință a vieții, nu există nici intuiții adevărate. Ne zbatem disperați între două posibilități pur teoretice de a afla adevărul." (Crăciun, 2006, 146). Dacă ar exista o atare știință a vieții, ea ar constitui oscilarea violentă între perechi de posibilități „pur teoretice". De acest supliciu ține o anume fascinație la care eul poate ajunge: „Nu cred că e suficient să vrei să trăiești și să te bucuri de viață. Trebuie să ai și fire pentru asta, trebuie să fii făcut dintr-un anume fel și asta nu depinde de tine." (Crăciun, 2006, 103). Iar eul din proza lui Crăciun este făcut pentru a se bucura de pendularea între știință și intuiție, între logică și revelație vieții. Aceste experiențe implică automat trupul, iar în viziunea lui Gheorghe Crăciun, nu se poate ignora caracterul elementar al trupului în cunoaștere, deci în viață. Altfel spus, corpul nu poate constitui un element al derizoriului. Însemnătatea trupului este fundamentală, chiar dacă insesizabilă adeseori pentru om, ea reprezentând însăși calea de acces către lume a eului. Tendința gândirii de a anihila trupul în favoarea sa constituie un eșec major, acela de a respinge corpul ca fiind „vulgar, inferior". Eul are aici revelația corpului ca instanță care nu se poate izola, rupe de gândire. Corpul nu poate fi blamat pentru ceea ce este sau pentru ceea ce omul și-l imaginează a fi. În loc să-l condamne și să încerce să-l exileze în zona gnoseologiei inferioare, trebuie ca eul să vadă întâi unde se plasează corpul: „dacă trupul e vulgar, inferior, trebuie să facem efortul de a vedea unde e el în noi (în structura sinelui nostru), cum e el, ce dorințe are" (Crăciun, 2006, 125). În loc să îl respingă, eul îmbrățișează trupul, încearcă să îi determine coordonatele în interiorul său, într-un asiduu efort de sondare și analizare. Viziunea nu sugerează neapărat o conciliere între trup și gândire, fiecare dintre aceste două componente ale binomului platonician conservându-și unitatea și caracteristicile. Trupul nu încetează să fie indicibilul, să se opună literei, iar „corpul nu este un spațiu al iraționalului. El ascultă de o altă rațiune, de propria sa rațiune" (Crăciun, 2006, 134). Gândirea va continua să compună substanța trupului: „Gândirea e o formă, ea se ocupă implacabil de formarea sau de deformarea semnificațiilor corpului" (Crăciun, 2006, 134). Cu alte cuvinte, semnificațiile atribuite propriului corp sunt generate de gândirea care le emite asemenea unor legi cu caracter implacabil, imuabil. Oscilarea între trup și gândire exclude evident ipoteza echilibrului. Instabilitatea între acestea este provocată de gândirea care are pretenția înțelepciunii infailibile. Însă gândirea este capabilă de a schimba corpul, prin perspectiva pe care o creează cu privire la substanțialitatea acestuia. Gheorghe Crăciun remarcă zădărnicia de a căuta echilibrul între gândire și corp: „Mentalitatea noastră europeană care reduce totul la antagonismul corp-minte e fundamental schizofrenică. În cazul ăsta n-ar mai trebuie să ne mirăm de nimic, pentru că noi am inventat tragedia." (Crăciun, 2000) De aici transpare nu doar inutilitatea reducției invocate, pe care o cultivă o gândire în termeni binari, ci și efectul tragic prin care o prăpastie de netrecut se deschide între trup și minte, sugerând un anume gust pentru acesta, dacă nu chiar o plăcere. Eul din proza lui Gheorghe Crăciun nu respinge antagonismul în sine, ci sensul tragic care este asociat acestuia, trupul opunându-se gândirii prin logica sa diferită.

Insistând asupra analizei relațiilor complexe între scriptural și corporal, viziunea lui Gheorghe Crăciun se află sub influența unui tip de *nihilism activ* (Weller, 2008), care implică o neîntreruptă căutare și reabilitare de valori. Perpetuul demers analitic din proza lui Crăciun vădește un astfel de angajament fertil al explorării continue prin interogații privind implicațiile somaticului și ale scripturalului. Nihilismul din proza sa e consonant și cu *nihilismului deplin*, așa cum îl conturează Vattimo: „Nihilistul deplin e acela care a înțeles că nihilismul este acea *chance* (unica) a sa. Ceea ce ni se întâmplă privitor la nihilism astăzi e următorul lucru: că noi începem să fim, să putem fi, nihiliști deplini."(Vattimo, 1993, 21). Iar de această *chance* se agață viziunea lui Crăciun, parcă derivată din caracterul reformator al unui nihilism activ, contrapus nihilismului *radical* (Weller, 2008), asociat negării a tot, a oricărei valori. Vattimo, reformulând conceptul de nihilism activ, îl asociază, după cum remarcă foarte bine Weller, cu postmodernitatea și post-fundamentalismul, cu gândirea slabă, cu o stare de vindecare, revalorizare. Viziunea eului din proza lui Crăciun se plasează atât de vădit sub influența nihilismului ca *chance* sau a *nihilism activ*, tocmai pentru

că, având conștiința derizoriului corpului, a idicibilului implicit, fiind martorul și participantul în haosul contingentului în care este cuprins și antagonismul trup-minte, conștientizând lipsa valorilor absolute, eul alege să îmbrățișeze, pe cât posibil, cu corpul său, cu mintea sa, lumea în nonsensul ei, fără a-și pierde pentru vreun moment reflexul luciditații analitice, acea intensă putere a spiritului (Weller, 2008). Acest tip de nihilism nu se confundă cu indiferența sau pasivitatea, nici cu un tip de convalescență resemnată (Vattimo, 1993, 171). Nihilismul este asumat sub forma unei fireşti decențe ca șansă sau modalitate singulară de a opera cu literatura și corporalul, dar și cu viața în sine: „Nu am conturi de încheiat cu viața. (...) A o elogia mi se pare, dacă nu o prostie, măcar o iresponsabilitate. A, dacă viața ar putea fi oprită în loc, atunci ar fi altceva! A o opri în loc prin moarte e iarăși o imposibilitate. Cine moare, nu poate avea conștiința opririi în loc" (Crăciun, 2006, 47). Viața rămâne epuizantă și epuizabilă, dar eul nu simte nicio îndatorire care s-ar cere rezolvată între el și existență. Conștiința morții nu încremenește eul în nepăsăre, însă, eul are îndrăzneala de a încerca să transforme nonsensul și absurdul într-o logică și să le savureze în tot acest timp. Nihilismul ca șansă dezvăluie orizontul unei libertăți a valorilor, a căutării acestora. În paralel cu permanentul efort de căutare, există o continuitate a lumii, o nesfârșire a lucrurilor cuprinsă în cotidian care nu trece drept insesizabilă conștiinței eului:

„Nimic nu se termină niciodată. Tot timpul trebuie să acționezi, să vorbești, să gesticulezi, să gândești. (...) nu există pauză nu există interval decât în proiecțiile noastre culturale și literare. De aceea l-am și inventat, intervalul, ca un fel de compensație iluzorie. (...) Numai inconștiența și abandonul ar putea să ne facă să credem că facultatea reacției continue se suspendă din când în când. Nu există nici tăcere, nici liniște, nici ruptură, nici salt." (Crăciun, 2006, 46)

Conștiința participării continue la lume, la „această curgere bezmetică" (Crăciun, 2006, 46) este supusă unui ritm mult prea alert de mișcare a tuturor lucrurilor care epuizează ființa. Astfel devine copleșitoare simpla constatare a desfășurării necontenite a lumii căreia îi este imposibil să se sustragă. Singura breșă, unica rupere din ritmul aiuritor o reprezintă literatura și arta. Poziția privilegiată a artei ca principal agent de fisurare a nihilismului inerent existenței este punctul în care viziunea lui Crăciun se aliniază/ se sincronizează cu cea a numeroșilor scriitori sau filosofi invocați de Weller: Nietzche, Heidegger, Blanchot, Camus etc. (Weller, 2011).

Există un raport stabilit între literatură și moarte prin corp, corpul ca atare al autorului de literatură. În relația literatură-moarte, trupul se prezintă ca o instanță, în primul rând, fragilă prin perisabilitatea ei imanentă. Literatura, situându-se la polul opus efemerității organice, ar fortifica trupul, fiind un conținător implicit de mărcilor sale. Literatura surmonteză, așadar, prin durabilitatea ei inerentă, inexorabilitatea morții. Concurentul mascat în această competiție este însuși corpul. Altfel spus, literatura poate fi privită și ca o formă de conservare, de menținere a corpului, cu mențiunea că ea este o extensie, un derivat al corporalului (și nu numai). La Gheorghe Crăciun, există mereu un raport de inegalitate între trup și literă, o inechitate de forțe și persistență în timp, de substanță, în definitiv. Dacă literatura are trupul *frumoasei fără corp*, organicul uman, în ansamblul său, rămâne indicibilul. Cele două elemente pot cel mult aspira la statutul, substanța, forța celeilalte. Iar asta pentru că nu există „un scris în măsură să spună multe lucruri despre mine, despre ceea ce este inexprimabil, deși vizibil în mine." (Crăciun, 1993b, 65). Nihilismul ca dispariție a valorilor supreme (Vattimo, 1993, 23) se leagă în mod indirect de ideea de corporalitate. Vattimo observă cum nihilismul deplin este unica „chance" (Vattimo, 1993, 21). La Gheorghe Crăciun avem de-a face cu nihilismul perceput ca „chance", o perspectivă pozitivă care îl îmbrățișează, nu îl percepe ca pe un supliciu: „Nihilismul deplin (...) ne cheamă la o experiență (...) care este unica noastră posibilitate de libertate." (Vattimo, 1993, 31). Chemarea la experiența realității este una dintre coordonatele principale ale prozei lui Crăciun. Corpul rămâne oricum o premisă pentru toate, susține Crăciun, chiar și pentru iluzoriul demers de a surprinde corpul în literă sau corpul literei. Crăciun pariază pe realitate, pe ceea ce implică somaticul într-un raport cu acesta, dar fără a avea pretenția că a descoperit și adoptat o serie de valori ultime. „Pentru nihilistul deplin, chiar lichidarea valorilor supreme nu e stabilirea sau restabilirea unei situații de «valoare» în sens forte" (Vattimo, 1993,26). Viziunii lui Crăciun îi corespunde nihilismul deplin văzut ca unică șansă a libertății, dar nu neapărat ca pe o valoare în sine, pentru că nihilistul deplin este conștient de „convertibilitatea și transformabilitatea" infinită a valorilor (Vattimo, 1993, 23). Există în permanență un efort de a confrunta cele două ordini, trup și literă. Din conflictul între literă și trup se naște literatura. Pentru Crăciun, trupul este o realitate pe care literatura încearcă permanent să o exprime, sperând astfel chiar la dobândirea unei corporalități proprii, specifice literei. Această încercare de a confrunta scripturalul cu corporalul, de a le raporta în permanență unul la celălalt, denotă o viziune care adoptă nihilismul ca „chance", ca asumare activă a nihilismului în tot ceea ce implică acesta: analiza permeabilității, a convergențelor și divergențelor dintre trup și literă.

Note:

1. Conceptul dezvoltat de G. Vattimo în *Sfârșitul modernității*

face referire la o abordare pozitivă a nihilismului înțeles nu ca o dispariție a valorilor, ci ca o singură șansă de a le reformula permanent.

2. Formulările sunt folosite de V. Andru în articolul „Proză și modernitate" din *Competiția continuă. Genenrația ‚80 în texte teoretice*, pp. 201-206.

Bibliography:

Texte literare

Crăciun, Gheorghe, *Frumoasa fără corp / The Beauty Without a Body*, ed.Cartea Românească, 1993 (a).

Idem, *Mecanica fluidului.Culegere de lecții introductive cu exemple, definiții, întrebări și 36 de figuri incluse în text / The Mechanics of the Fluid. A Collection of Introductory Lessons with Examples, Definitions, Questions, and 36 Figures Included in the Text*, ed. Cartier, București, 1993 (b).

Idem, *Trupul știe mai mult. Fals jurnal la Pupa Russa(1993-2000) / The Body Knows More. A Fake Diary to Pupa Russa (1993-2000)*, ed, Paralela 45, Pitești, 2006.

Texte critice și teoretice

Andru, V. art. „Proză și modernitate" / „Prose and Modernity", in *Competiția continuă. Generația ‚80 în texte teoretice / The Competition Continues. Generation 80 in Theoretical Texts*, Crăciun, Gheorghe (coord.), ed. Paralela 45, 1999.

Crăciun, Gheorghe „Trup și literă" / „Body and Letter", in *Competiția continuă. Generația ‚80 în texte teoretice / The Competition Continues. Generation 80 in Theoretical Texts*, Crăciun, Gheorghe (coord.), Pitești, ed. Paralela 45, 1999.

Culianu, I.P. „A Corpus for the Body", in *The Journal of Modern History*, Vol. 63, No. 1, Academic Journal Offprint, (Mar. 1991).

Vattimo, Gianni, *Sfârșitul modernității / The End of Modernity*, ed. Pontica, Constanța, 1993.

